

Nr 44.

Av herr **Utbult m. fl.**, om inrättandet av en befattning som fiskeri-attaché.

För den svenska fiskerinäringens lönsamhet äro exportmöjligheterna av avgörande betydelse. Under åren 1949 och 1950 uppgick Sveriges export av fisk och fiskprodukter till i vartdera fallet omkring 40 milj. kronor. Föreliggande exportstatistik för de tio första månaderna av år 1951 tyder på att för det gångna året värdet av vår fiskexport kommer att ligga icke oväsentligt högre. Ehuru värdena icke äro direkt jämförbara kan nämnas, att enligt senast föreliggande statistik, avseende år 1949, fångstvärdet för det svenska havsfisket uppgår till 104 milj. kronor. Exporten av fisk och fiskprodukter hade sålunda under 1949 ett värde motsvarande i det närmaste 40 procent av hela det svenska havsfiskets avkastning.

I särskild hög grad har exporten betydelse för vissa kustavsnitt, och det har beräknats, att under senare år över hälften av fångsterna från dessa områden avsättes på utländska marknader. Kvantitativt har vårt lands export av fisk och fiskprodukter sedan åren närmast före kriget ökat med inemot 50 procent, något som haft avgörande betydelse för den kraftiga utveckling av fisket, som under denna tid ägt rum, och som karakteriserats av rationalisering och kraftigt höjd produktivitet. Utvecklingen kan belysas av att från sista förkrigsåret, alltså 1938, fram till år 1949, det senaste för vilket statistik föreligger, antalet yrkesfiskare inom ifrågakvarande områden ökat ganska litet, samtidigt som fångstkvantiteten stigit med närmare 60 procent. För denna gynnsamma utveckling ha exportmöjligheterna varit av stor betydelse.

Även om värdet av Sveriges export av fisk och fiskprodukter under 1951 ökats, är det uppenbart, att utvecklingen nu går allt trögare. Fiskexporten är i huvudsak riktad till våra närmaste europeiska marknader. I samma mån som dessa länder efter de första efterkrigsårens varubrist fått ökad tillgång av livsmedel och kunnat åter uppbygga större delen av sina fiskeflottor, har deras intresse för de svenska fiskleveranserna varit i avtagande. Som ett typiskt exempel kan nämnas, att i senaste handelsavtalet med Frankrike krav från detta lands fiskerinäring ledde till att Sveriges exportmöjligheter till denna viktiga marknad ha skurits ned med $\frac{2}{3}$ av vad de voro under det närmast föregående året. Det är uppenbart, att i ett sådant läge från svensk sida nya ansträngningar måste göras för att så långt som

möjligt tillvarataga våra exportintressen på detta område, då exportmöjligheterna äro av avgörande betydelse för lönsamheten inom näringen.

Givetvis befinna sig våra fiskexporterande grannländer i en liknande situation. Det kan nämnas, att Danmark redan år 1949 genom olika åtgärder beredde sig att möta de väntade svårigheterna för landets fiskexport. Som bekant har i Danmark fisket ett eget departement, och redan nämnda år tillsatte landets fiskeriminister en särskild exportkommitté, som noggrant skulle följa utvecklingen på området och tillvarataga de möjligheter, som öppnade sig för dansk export av fisk. Stor vikt lade man från dansk sida också vid att det gamla önskemålet om speciella fiskeriattachéer blev förverkligat. En av dessa placerades i London med ett verksamhetsområde omfattande Storbritannien, Belgien, Holland, Portugal och Spanien, under det den andre stationerades i Bern och arbetade på de schweiziska, italienska, österrikiska, tjeckoslovakiska och franska marknaderna. Den danska fiskerinäringen har alltså därmed erhållit egna ombud i landets representation i utlandet. Därutöver sänder man till utomeuropeiska marknader särskilda s. k. »spejdere». Dylika exportagenter för fisk ha verkat bl. a. i Nord- och Sydamerika.

Även för Sveriges vidkommande har det sedan flera år tillbaka från näringens sida varit ett starkt önskemål att få till stånd en eller flera särskilda fiskeriattachéer. Visserligen äger vårt land redan tre lantbruksattachéer med placering i respektive Washington, London och Bonn. Dessa ha enligt instruktion att tillvarataga icke blott jordbrukets utan även fiskets exportintressen. Det skall också här gärna vitsordas, att dessa lantbruksrepresentanter varit av värde för fiskerinäringen. Emellertid har vår fiskexport särskilt på senaste tid kommit i sådana svårigheter, att näringen allt mer känt behovet av att erhålla ett eget ombud i vårt lands utrikesrepresentation.

Sedan dåvarande livsmedelskommissionen i mars 1949 av Kungl. Maj:t fått i uppdrag att inkomma med utredning och förslag rörande organisationen av exporten av fisk till länder, där importen av denna vara är centraliserad, framlade kommissionen i oktober samma år förslag i frågan. Härvid föreslogs bl. a. att, i enlighet med önskemål, som i olika sammanhang framförts av såväl fiskarena som representanter för fiskhandeln, en särskild befattning borde inrättas för stödande av exporten. Innehavaren av denna befattning skulle främst ha till uppgift att kartlägga de inköpskällor, som de olika länderna anlita, och att upptaga och vidmakthålla kontakten med vederbörande myndigheter hemma och utomlands. Han skulle vidare intimt följa den handelspolitiska utvecklingen, prisutvecklingen och kvalitetsfördringarna rörande fisk och fiskprodukter utomlands, bedriva kommersiell informations- och förmedlingsverksamhet och på sina resor i olika länder informera de svenska diplomatiska och konsulära befattningshavarna på olika orter i frågor rörande fisket och fiskexporten. Kostnaden för befattningen beräknades till 75 000 kronor per år, och kommissionen förordade,

att härav en tredjedel motsvarande 25 000 kronor tills vidare skulle bestridas ur clearingkassan för fisk. Återstående kostnader för befattningen skulle däremot enligt kommissionens förslag bestridas av organisationer och företag inom fiskerinäringen.

Frågan om en dylik särskild befattning för stödjande av fiskexporten diskuterades därefter i Kungl. Maj:ts proposition nr 202/1950. Departementschefen uttalade därvid, att det allmänna intresset av att exportmöjligheterna tillvaratogs syntes kunna motivera, att statligt stöd utgick till en dylik verksamhet. Livsmedelskommissionens förslag förordades så till vida, att Kungl. Maj:t, därest de berörda organisationerna och företagen kunde enas om att anställa en gemensam befattningshavare för ifrågavarande uppgifter, borde äga befogenhet att medge, att för budgetåret 1950/51 bidrag till täckande av kostnaderna för befattningen finge utgå ur clearingkassan för fisk intill det av kommissionen angivna beloppet. Vad sålunda föreslagits lämnades av riksdagen utan erinran.

Även i Kungl. Maj:ts proposition till förra årets riksdag angående reglering av priserna på fisk (nr 81/1951) vidhöll departementschefen sitt tidigare förslag i fråga om befattningen som fiskexportman men intog alltjämt den ståndpunkten, att bidrag av allmänna medel icke borde utgå med högre belopp än förut nämnda 25 000 kronor. Dock hade därvid statens jordbruksnämnd i sitt förslag rörande pris- och exportreglering på fisk med hänsyn till löne- och kostnadsläget föreslagit, att bidraget av allmänna medel icke borde understiga 35 000 kronor (jordbruksnämndens skrivelse till Kungl. Maj:t av den 23 januari 1951).

Trots att sålunda frågan om en särskild fiskexportman varit aktuell under flera år, och en befattning av detta slag i dagens läge fått större betydelse än någonsin tidigare, har den icke kunnat lösas på grund av att man hitills icke önskat att med allmänna medel bestrida mer än en mindre del av kostnaderna för en dylik befattning.

Det synes fiskerinäringens representanter mycket anmärkningsvärt, att, medan man sedan många år tillbaka med allmänna medel avlönar icke mindre än tre lantbruksrepresentanter utomlands, s. k. lantbruksattachéer, vederbörande myndigheter intaga en helt annan inställning till det allmänt vitsordade behovet av en särskild fiskeriattaché. Den svenska fiskerinäringen har hittills trots låg lönsamhet kunnat klara sig utan direkta statliga understöd, varvid vi syfta särskilt på det förhållandet, att den prisreglerande verksamheten på fiskets område hittills varit självfinansierande. Då emellertid, såsom framgår av de ovan anförda uppgifterna, fiskerinäringens lönsamhet i hög grad är beroende av att exportmöjligheterna tillvaratagas och att på detta område på senare tid ett allt större försäljningsmotstånd gjort sig märkbart, bör det vara ett icke endast näringens utan också landets intresse, att genom inrättandet av en särskild fiskeriattaché exportmöjligheterna på fiskets område tillvaratagas så långt som möjligt.

Eftersom det trots fleråriga försök icke visat sig möjligt att bestrida kostnaderna för en dylik befattning genom anslag från enskilda organisationer och företag inom fiskerinäringen, tala alla skäl för att på samma sätt som i fråga om jordbrukets representanter kostnaderna för fiskeriattachén bestridas av statsmedel.

Frågan om lämplig förläggningssort jämte arbetsområde och instruktioner i övrigt torde ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra efter hörande av fiskets och andra berörda organisationer.

Med hänvisning till vad oven anförts vilja undertecknade föreslå,
att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med den 1 juli 1952 inrätta en befattning som fiskeriattaché och till bestridande av kostnaderna för denna befattning för budgetåret 1952/53 anvisa erforderligt anslag.

Stockholm den 18 januari 1952.

Hans Levin.

Olaus Nyberg.

Birger Utbult.

Bengt Arweson.
